

ISSN 2521-1919 (Online)
ISSN 2415-7988 (Print)
DOI: 10.36550

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

Ministry of Education and Science of Ukraine
Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko
State Pedagogical University

НАУКОВІ ЗАПИСКИ
СЕРІЯ:
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
ВИПУСК 192 (2021)
ACADEMIC NOTES
SERIES:
PEDAGOGICAL SCIENCES
EDITION 192 (2021)

Кропивницький-2021
Кропывнытський-2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ACADEMIC NOTES

**Серія:
Педагогічні науки**

**Series:
Pedagogical Sciences**

Випуск 192 (2021)
Edition 192 (2021)

Кропивницький – 2021
Kropyvnytskyi – 2021

УДК 378
ББК 81.2(3)
Н 34
DOI випуску: 10.36550/2415-7988-2021-1-192

Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 192.
Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. 270 с.

ISBN 978–7406–57–8
ISSN 2415–7988 (Print)
ISSN 2521–1919 (Online)
ICV 2018 = 77.92

Рецензенти: **Олексюк О. М.**, доктор педагогічних наук, професор.
Кучай О. В., доктор педагогічних наук, професор.

«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» включено до Переліку наукових фахових видань України **категорії «Б»** (галузь знань: Освіта/Педагогіка), згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020.

Збірник зареєстровано в міжнародних наукометричних базах Index Copernicus, Google Scholar, Academic Journals, Research Bible, WorldCat, публікаціям присвоюється ідентифікатор цифрового об'єкта DOI.

Редколегія:

Науковий редактор:
Черкасов В. Ф.

– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Заступник наукового редактора:
Савченко Н. С.

– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Відповідальний секретар:
Кулікова С. В.

– кандидат педагогічних наук, ст. викладач Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Редакційна колегія:
Галета Я. В.

– доктор педагогічних наук, доцент Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Давидович Н.
Єжова О. В.

– професор, університетський центр Самарія, Аріель, Ізраїль
– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Жатан Є.
Калініченко Н. А.

– професор Гданського університету, Польща
– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Клім-Клімашевська А.

– доктор педагогічних наук, професор Природничо-гуманітарного університету в Седльцах, Республіка Польща

Костікова І. І.

– доктор педагогічних наук, професор Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди

Радул В. В.

– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Радул О. С.

– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Остенда О.
Растрігіна А. М.

– професор технологічного університету, Катовіца, Польща
– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Рябовол Л. Т.

– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Савченко Л. О.

– доктор педагогічних наук, професор Криворізького державного педагогічного університету

Садовий М. І.

– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Шандрук С. І.

– доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

*Друкується за рішенням вченої ради Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
(протокол № 8 від 22.02.2021 року)*

Статті подано в авторській редакції

© Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2021

ЗМІСТ

ЛЕВЧЕНКО Інна Миколаївна ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ОХОРОНИ ПРАЦІ.....	10
МАСИЧ Віталій Васильович, МАЛЕЦЬ Євген Борисович, СЕРГЄЄВ Віктор Миколайович ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ВИМІРЮВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ АНАЛІЗУ РОЗВ'ЯЗКУ ДЕЯКИХ ЗАДАЧ.....	14
САВЧЕНКО Наталія Сергіївна ТЕНДЕНЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ	19
ЦИМБАЛ-СЛАТВІНСЬКА Світлана Володимирівна, КОЗІЙ Ольга Михайлівна РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	23
ЧЕРКАСОВ Володимир Федорович ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ ФЕСТИВАЛЬНОГО РУХУ.....	26
БАЛАНУЦА Олександр Олександрович ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ «БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА».....	31
БУР'ЯНОВАТИЙ Олександр Миколайович АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНОМУ БАГАТОБОРСТВІ.....	36
ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна, ГАЛІМСЬКИЙ Володимир Олександрович КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ	40
ГАРБУЗЕНКО Лариса Володимирівна, ОМЕЛЬЯНЕНКО Світлана Віталіївна РЕФЛЕКСИВНЕ ПОРТФОЛІО У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	48
ДУБІНКА Микола Михайлович СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ «ВІЛЬНИЙ ЧАС» ТА «ДОЗВІЛЛЯ» ЯК ВАЖЛИВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ДЕФІНІЦІЙ.....	53
ДУБРОВІНА Ірина Володимирівна, КОВАЛЬКОВСЬКА Ірина Іванівна МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В КОНТЕСТІ УПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	59
ДУДІНА Оксана Валеріївна ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ У ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ В УНІВЕРСИТЕТАХ КИТАЮ.....	63
ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович, ВЕХТЄВ Валерій Валерійович НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ОСВОЄННЯ ОЗДОРОВЧИХ ЦІННОСТЕЙ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ШКОЛЯРАМИ І СТУДЕНТАМИ.....	67
КАПІТАН Тетяна Анатоліївна КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	77
КОЗІЙ Ольга Борисівна ВИВЧЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ДЕТАЛІ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ (на прикладі роману Д. Тартт «Щиголь»).....	80

CONTENT

LEVCHENKO Inna Mykolayivna <i>THE INFLUENCE OF THE EDUCATIONAL PROCESS ON THE FORMATION OF PEDAGOGICAL CONSCIOUSNESS IN FUTURE OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY SPECIALISTS</i>	10
MASYCH Vitalii Vasilevich, MALETS Yevhen Borisovych, SERHIEIEV Viktor Mykolaiovych. <i>APPLICATION OF MODERN MEASURING TOOLS TO TRAINING STUDENTS IN THE ANALYSIS OF SOLUTION OF SOME PROBLEMS</i>	14
SAVCHENKO Natalia Sergeevna <i>TRENDS OF COMPETENCE-ORIENTED PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PROFESSIONALS IN THE UNIVERSITIES OF UKRAINE</i>	19
TSYMBAL-SLATVINSKA Svitlana Volodymyrivna, KOZII Olga Mykhaylivna <i>SPEECH DEVELOPMENT BY MUSICAL ART</i>	23
CHERKASOV Volodymyr Fedorovich <i>FORMATION OF MUSICAL AND AESTHETIC CULTURE OF FUTURE TEACHERS OF MUSICAL ART BY MEANS OF THE FESTIVAL MOVEMENT</i>	26
BALANUTSA Oleksandr Oleksandrovych <i>TO THE QUESTION OF STUDYING THE PHENOMENON OF «CONTINUOUS EDUCATION»</i>	31
BURYANOVATYI Oleksander Mykolayovych <i>ANALYSIS OF THE STRUCTURE AND CONTENT OF THE EDUCATIONAL AND TRAINING PROCESS IN MILITARY AND SPORTS MATTER</i>	36
GALIMSKA Inna Ivanivna, GALIMSKYI Volodymyr Olexandrovych <i>COMPETENCE APPROACH TO PROFESSIONAL-APPLIED PHYSICAL TRAINING OF AVIATION SPECIALISTS</i>	40
GARBUZENKO Larysa Volodymyrivna, OMELIANENKO Svitlana Vitaliivna <i>REFLECTIVE PORTFOLIO IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS</i>	48
DUBINKA Mykola Mikhaylovich <i>RELATIONSHIP BETWEEN CATEGORIES «LEISURE» AND «LEISURE» AS IMPORTANT PEDAGOGICAL DEFINITIONS</i>	53
DUBROVINA Iryna Vladimirovna, KOVALKOVSKA Iryna Ivanivna <i>METHODICAL TRAINING OF A TEACHER-VERBALIST IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTATION OF THE INTERACTIVE TECHNOLOGIES</i>	59
DUDINA Oksana Valeriivna <i>PECULIARITIES OF TRAINING MASTERS IN MEDICINE IN CHINESE UNIVERSITIES</i>	63
YEROMENKO Eduard Anatoliyovych, VEKHTEV Valeriy Valerievich <i>SCIENTIFIC-INNOVATIVE APPROACHES TO EDUCATION OF PHYSICAL CULTURE AND DEVELOPMENT OF HEALTH VALUES OF COMBAT SPORTING BY SCHOOLCHILDREN AND STUDENTS</i>	67
KAPITAN Tetiana Anatoliivna <i>THE COMMUNICATIVE ORIENTATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE TEACHING OF FOREIGN LANGUAGES</i>	77
KOZII Olha Borysivna <i>STUDYING THE ARTISTIC DETAIL (based on Donna Tartt's novel «The Goldfinch»)</i>	80
KOSTENKO Larysa Davydivna <i>UPDATING THE EXPERIENCE OF THE ORGANIZATION OF OUT-OF-SCHOOL EDUCATION IN UKRAINE (1952–1991) AND ITS IMPLEMENTATION IN MODERN CONDITIONS</i>	84

УДК: 37.015.31:614:796.817–057.87(043.3)
DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-192-67-76

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович –

кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки

Університету державної фіскальної служби України,

Заслужений працівник фізичної культури і спорту України,

майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8162-7539>

e-mail: world.horting@gmail.com

ВЄХТЄВ Валерій Валерійович –

президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу України,

майстер спорту України з хортингу

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3597-8829>

e-mail: horting.bexteb@gmail.com

НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ОСВОЄННЯ ОЗДОРОВЧИХ ЦІННОСТЕЙ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ШКОЛЯРАМИ І СТУДЕНТАМИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Індивідуальні ціннісні орієнтації спортсменів бойового хортингу шкільного та студентського віку впливають на їхній здоровий спосіб життя, що відображає узагальнену типову структуру форм життєдіяльності спортсменів, для якої характерна єдність і доцільність процесів тренування, самоорганізації та самодисципліни, саморегуляції і саморозвитку, спрямованих на зміцнення адаптивних можливостей організму, повноцінну самореалізацію своїх сутнісних сил, обдарувань і здібностей у загальнокультурному і професійному розвитку, життєдіяльності спортсменів бойового хортингу у цілому [1, с. 9–14].

Здоровий спосіб життя створює для спортсмена бойового хортингу умови виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, таке соціокультурне мікросередовище, в умовах якого виникають реальні передумови для високої творчої самовіддачі, працездатності, трудової та громадської активності, психологічного комфорту, найбільш повно розкривається психофізіологічний потенціал особистості, актуалізується процес її самовдосконалення. В умовах здорового способу життя відповідальність за здоров'я формується у спортсмена бойового хортингу як частина загальнокультурного розвитку, що виявляється в єдності стильових особливостей поведінки, здатності побудувати себе як особистість у відповідності до власних уявлень щодо повноцінного в духовному, моральному і

фізичному відношенні життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У розробці проблеми виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді засобами бойового хортингу значну роль відіграли роботи І. Д. Бежа, О. А. Бухтіярова, В. Л. Грищука, З. М. Діхтяренко, Н. Ю. Довгань, С. І. Жеваги, М. Д. Зубалія, В. В. Івашковського, О. І. Остапенка, С. П. Параниці, М. В. Тимчика, В. Ф. Черкасова, В. В. Чмелюка та ін. Але у науково-методичній літературі рекомендації фахівців щодо виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, виховання патріотичних якостей, фізичної культури та основ здоров'я молоді (С. А. Бабурнич, М. М. Дорошенко, С. А. Карасевич) стосуються суто спортивної діяльності, і, як правило, не враховують вікові аспекти та не містять в собі цілісної методики виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді засобами бойового хортингу у закладах освіти [2–8].

У зв'язку з цим на заняттях з фізичної культури та фізичного виховання школярів основної і старшої школи навчання рухам, функціональне навантаження недостатньо

узгоджується з вирішенням виховних завдань. Усе це вказує на актуальність обраної теми і свідчить про необхідність проведення спеціальних досліджень у напрямі визначення та наукового обґрунтування психолого-педагогічних умов формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді у процесі занять бойовим хортингом [15].

Валеологічні аспекти досліджуваної проблеми і питання оптимізації рухової активності учнівської та студентської молоді розглядалися у роботах М. Д. Зубалія, О. А. Остряньської, С. І. Присяжнюка, А. В. Хатько та ін. Ціннісні аспекти здорового способу життя студентської молоді порушувалися у роботах І. Д. Беха, К. О. Журби, В. І. Кириченко, А. М. Литвиненка, В. М. Оржеховської, Т. С. Федорченко. Однак, вивчення і впровадження ефективних засобів впливу бойового хортингу на формування цінностей здорового життя студентської молоді не було предметом окремого дослідження вчених, педагогів, тренерів.

Мета статті полягає у визначенні та науковому обґрунтуванні педагогічних умов, що сприяють вихованню фізичної культури та освоєнню оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів загальної середньої і вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національною федерацією бойового хортингу України (НФБХУ) достатньо широко вивчаються питання про особистісний профіль спортсмена, що займається бойовим хортингом протягом певного часу (три місяці, один рік, два роки, три роки, п'ять років, сім років і більше). Однак, аналіз особистісних особливостей висококваліфікованих спортсменів, майстрів спорту України міжнародного класу не підтвердив гіпотезу особистісного профілю, оскільки на цьому рівні дуже суттєвими ознаками є особистісні таланти (як спортивний, так і інші).

Більше продуктивним виявився підхід пошуку загальних проявів особистості, що спричиняють успіх у бойовому хортингу. До числа таких рис варто віднести: сенситивність, емоційну стійкість, активність у подоланні перешкод.

У цілому особистісні особливості, як і типологічні, варто враховувати в індивідуалізації керування спортивною діяльністю. Роль фактора виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей

бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, особистісних особливостей в успішності спортивної діяльності спортсменів бойового хортингу також розглядається під час обговорення проблеми надійності кожного спортсмена окремо.

Підстави для освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу. Цінність здорового життя – це поняття, яке набуло широкого поширення в соціології при вивченні особистості і соціальної поведінки. У цінностях втілена значимість предметів і явищ соціального середовища для людини і суспільства. Цінності є соціально придбаними елементами структури спортсмена бойового хортингу, виступають як фіксовані, стійкі уявлення про бажане. Вони існують незалежно від конкретної особистості як елемент культури і стають елементами духовної культури спортсмена бойового хортингу, важливими регуляторами поведінки в тій мірі, наскільки освоюються цінності даної культури. Кожен тип культури, кожна епоха, нація, етнос, група мають свою специфічну систему цінностей [16].

У зв'язку з цим, кажучи про ціннісний потенціал бойового хортингу у суспільстві, необхідно мати на увазі два рівні цінностей: суспільний і особистісний – і представляти механізм перетворення суспільних цінностей в особисте надбання кожної особистості.

До суспільних цінностей бойового хортингу ми відносимо накопичені людством спеціальні знання, спортивну техніку, технології спортивної підготовки, методики оздоровлення, кращі зразки моторної діяльності, спортивні досягнення – все те, що створено людьми для фізичного вдосконалення, оздоровлення та організації здорового способу життя. Особливо важливо підкреслити значення для суспільства інтенційних цінностей, які визначають значимість і престижність бойового хортингу серед інших соціальних явищ. Фінансування, правова основа, сформованість позитивної громадської думки – ось основні показники, що характеризують рівень значущості інтенційних цінностей бойового хортингу у даному соціумі.

У той же час за даним показником можна значною мірою судити про ступінь цивілізованості суспільства, розвитку культури країни в цілому.

Особистісний рівень освоєння цінностей бойового хортингу визначається знаннями людини в області фізичного вдосконалення, руховими вміннями та навичками, здатністю

до самоорганізації здорового стилю життя, соціально-психологічними установками, орієнтацією на заняття фізкультурно-спортивною діяльністю.

Особливе значення для особистості має освоєння мобілізаційних цінностей бойового хортингу. Саме вони допомагають людині вижити в екстремальних ситуаціях, які не настільки вже і рідкісні в житті суспільства: хвороби, травми, екологічні кризи, аварії – ось той неповний перелік ситуацій, коли людині особливо потрібні високорозвинені рухові якості і здібності. Фізкультурно-спортивна діяльність у бойового хортингу сприяє мобілізації функціональних, психологічних і фізичних можливостей організму, опосередковано впливаючи на створення запасу, своєрідного резерву для відповіді на нештатні зовнішні впливи, які потребують термінової мобілізації функціональних сил людини. Оздоровчі цінності бойового хортингу в даному аспекті так чи інакше включають в себе весь її ціннісний зміст [17].

Так, до оздоровчих цінностей бойового хортингу слід віднести накопичені теорією та методикою знання про використання фізичних вправ для ефективного фізичного розвитку людини, формування її статури, загартовування, підвищення працездатності, психоемоційної стійкості.

Інтегративність оздоровчих цінностей бойового хортингу обґрунтовується включенням в їх зміст цінностей рухового характеру: вмінь і навичок, фізичної підготовленості, працездатності – всіх цих якостей, які істотно визначають стан здоров'я людини.

Мобілізаційні цінності бойового хортингу також мають явну оздоровчу спрямованість: самоорганізація здорового стилю життя, вміння протистояти несприятливим впливам зовнішнього середовища – результат освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу [18].

І, нарешті, оздоровчі цінності бойового хортингу – це можливості для формування мотивації, інтересу, потреби в дбайливому ставленні людини до свого здоров'я.

Зміст цінностей бойового хортингу як виду спорту та загальної фізичної культури в чомусь збігаються. Проте слід враховувати їх функціональну розбіжність. Фізична культура виникає і розвивається як один з перших і найбільш істотних способів соціалізації, а спорт – як засіб і форма виявлення соціального визнання вищих здібностей людини.

Специфічні цінності бойового хортингу мають високу інтегративність і варіативність. У першу чергу це відноситься до виховної цінності спорту. Ми часто називаємо вид спорту бойовий хортинг школою характеру, школою емоцій, школою волі, школою чесної гри, стверджуючи таким чином емоційні, моральні, естетичні цінності спорту. У руслі широкого спортивного руху зростає цінність бойового хортингу як фактора соціальної інтеграції та зміцнення міжнародних зв'язків. Спорт давно зайняв одне з чільних місць у міжнародному спілкуванні завдяки своїм комунікативним властивостям. Мова спорту не вимагає перекладу, він зрозумілий і доступний, оскільки заснований на засадах загальнолюдської логіки.

Говорячи про ціннісний потенціал бойового хортингу як спорту, не можна не відзначити значення накопиченого в спорті досвіду пізнання резервних можливостей людини. Освоюючи все нові, не звідані раніше кордони, розсуваючи межі людських можливостей, спортсмени бойового хортингу наочно демонструють реалізацію цих можливостей і намічають орієнтири своїх майбутніх рекордів. Таким чином, виконуючи піонерську функцію пізнання людських можливостей, бойовий хортинг як вид спорту несе в собі одну з найважливіших і незамінних соціальних цінностей.

При характеристиці соціальної цінності бойового хортингу важливо мати на увазі його чимале економічне значення. Не дарма зараз розгорнулася така запекла боротьба за право організації та проведення чемпіонатів і кубків світу та Європи з бойового хортингу, інших престижних змагань у різних країнах та континентах планети. Економічна значимість спорту вже давно доведена. Матеріальні вкладення суспільства в розвиток спорту багаторазово окупаються, починаючи зі здоров'я нації і закінчуючи фінансовими доходами від комерційної сторони спорту.

Зміст ціннісного потенціалу бойового хортингу не вичерпується зазначеними вище характеристиками. У ході розвитку суспільства бойовий хортинг поряд з іншими соціальними явищами постійно розширює межі свого впливу на життя людей. Однак структура ціннісного потенціалу залишається відносно стабільною, що й дозволило зробити першу спробу його аналізу та класифікації.

У бойовому хортингу можна виділити дві основні цінності: громадську (загальнонародну); особисту (індивідуальну).

Основою громадської групи цінностей бойового хортингу є загальний рівень знань про методи і засоби розвитку і вдосконалення фізичного потенціалу людини. Цей загальний науково-технологічний потенціал бойового хортингу становить його інтелектуальну основу, що включає в себе широкий комплекс спеціалізованих знань про фізичну активність людини, правила, методи і умови реалізації їх при вихованні спортсмена бойового хортингу. Ці знання, здобуті медициною, фізіологією, педагогікою, психологією і спортивною наукою у взаємодії з багатьма іншими науками є головною цінністю бойового хортингу, загальним надбанням всього людства.

У той же час це знання тисячами ниток пов'язує бойовий хортинг з іншими областями людського знання та загальною культурою. Через нього відбувається їх взаємне збагачення.

Іншою цінністю бойового хортингу є накопичений суспільством досвід фізичного виховання і фізичної підготовки дітей та молоді засобами бойового хортингу, досвід організації фізичної активності людей. Ще в порівняно недалекому минулому такий досвід, по суті, був єдиним шляхом накопичення знань про фізичну активність, про засоби тілесного вдосконалення, фізичного тренування людини. Завдяки традиціям, звичаям та обрядам розвивалася і збагачувалася фізична культура українського народу, цінності її передавалися з покоління в покоління. У наш час значення досвіду, практики в більшій мірі зводиться до перевірки нових ідей, хоча і передача його по каналах культурної спадкоємності досі не втрачає своєї актуальності, особливо у сфері сімейного фізичного виховання.

Подібно до того, як у фондах музичної культури і живопису зберігаються шедеври видатних старих і нових майстрів, в літописах культури фізичної підготовки зберігаються шедеври досягнень досконалості рухів, фізичної діяльності людини. На жаль, до недавнього часу не вдавалося зафіксувати для нащадків багато з цих досягнень, і їх культурна цінність часом обмежувалася констатацією взяття нової вершини в процесі фізичного вдосконалення людини і розкритті її фізичних можливостей. Однак навіть ці досягнення залишались і залишаються значною цінністю, цілком матеріальним свідоцтвом підвищення рівня фізичної культури людства.

Важливою і ще недостатньо осмисленою цінністю у сфері бойового

хортингу є суспільна думка, рівень престижності виду спорту і структура чинників, що визначають його популярність у суспільстві. Саме ці обставини дозволяють в певній мірі оцінювати рівень розвитку і якісні показники бойового хортингу в тому чи іншому суспільстві чи інших регіонах.

В основу сучасної системи освоєння цінностей бойового хортингу закладені теоретичні концепції, що визначають інноваційні підходи та нові педагогічні технології, які сформувалися в теорії і методиці бойового хортингу в останнє десятиліття.

Розглянемо докладніше кожний з інноваційних напрямів, що визначають змістовну і педагогічну сутність бойового хортингу.

Фізкультурне виховання. Цільова спрямованість сучасних педагогічних програм бойового хортингу зовсім виразно стверджує необхідність виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, формування фізичної культури особистості дітей, учнів, студентів, обґрунтовуючи тим самим філософсько-культурологічний підхід в організації навчального процесу з фізичного виховання людей засобами бойового хортингу. Але традиційно процес фізичного виховання зводився до фізичного розвитку, фізичної підготовки, формування фізичних якостей, рухових умінь і навичок спортсменів бойового хортингу, тобто акцент робився на біологічному, руховому аспекті розвитку спортсмена бойового хортингу.

Фізкультурне виховання переслідує більш широкі цілі – виховання спортсменів бойового хортингу через культуру за допомогою освоєння ціннісного потенціалу бойового хортингу. Таким чином, фізкультурне виховання спортсменів бойового хортингу – це перш за все педагогічний процес формування фізичної культури особистості.

Основними показниками фізичної культури як властивості і характеристики спортсмена бойового хортингу є наступні:

- турбота людини про підтримку в нормі удосконалення свого фізичного стану, різних його параметрів (здоров'я, статура, фізичні якості і рухові здібності);
- різноманіття використовуваних для цієї мети засобів, вміння ефективно застосовувати їх;
- схвалювані і реалізовані на практиці ідеали, норми, зразки поведінки, пов'язані з

турботою про тіло і фізичний стан;

- рівень знань про організм, про фізичний стан, про засоби впливу на нього і методи їх застосування;

- ступінь орієнтації спортсмена бойового хортингу на турботу про свій фізичний стан;

- готовність надати допомогу іншим людям в їх оздоровленні, фізичному вдосконаленні і наявність для цього відповідних знань, умінь і навичок.

У такому випадку реалізувати цільову культурологічну спрямованість фізкультурного виховання спортсмена бойового хортингу можливо за умови розуміння людини в єдності її біологічних і соціальних якостей. У зв'язку з цим філософською підставою фізкультурного виховання спортсменів бойового хортингу є твердження цілісного підходу до сутності людини, а також усвідомлення людиною і суспільством культурної цінності фізкультурно-спортивної діяльності.

Теоретичним підґрунтям фізкультурного виховання спортсменів бойового хортингу служать педагогічні принципи його організації: гуманізація, поліваріантність і різноманіття, гармонізація змісту фізкультурно-спортивної діяльності.

Основоположним принципом фізичного виховання спортсменів бойового хортингу є єдність інтелектуального, світоглядного і рухового компонентів.

Технологічною підставою фізкультурного виховання спортсменів бойового хортингу виступає діяльнісний підхід, нове розуміння освітнього підходу, пріоритет емоційного аспекту фізкультурно-спортивних занять бойовим хортингом, ефект задоволення і успіху.

Зміст фізкультурного виховання спортсменів бойового хортингу включає в себе три основних напрями: соціально-психологічне, інтелектуальне та рухове (тілесне) виховання.

Сутність соціально-психологічного виховання спортсменів бойового хортингу зводиться до процесу формування у спортсменів життєвої філософії, переконаності, потребностно-діялісного ставлення до освоєння цінностей бойового хортингу. Позитивний ефект соціально-психологічного виховання спортсменів бойового хортингу буде досягнутий, якщо особистісні цінності бойового хортингу будуть відчуті людиною, зрозумілі та усвідомлені як життєво важливі і необхідні, а ціннісні орієнтації будуть підкріплюватися

активною фізкультурно-спортивною діяльністю.

Зміст інтелектуального виховання спортсменів бойового хортингу передбачає можливість формування у людини комплексу теоретичних знань, що охоплюють широкий спектр філософських, медичних та інших аспектів, тісно пов'язаних з фізкультурними знаннями.

Специфічна частина фізкультурного виховання спортсменів бойового хортингу містить рішення рухових завдань: формування фізичних якостей, вмінь і навичок управління рухами, а також можливостей раціонального використання фізичного потенціалу.

Нові підходи до формування фізичної культури суспільства і особистості потребують кардинальних змін в організаційних структурах, навчальних закладах, більш високої професійної підготовки вчителів, тренерів, соціальних педагогів, оновлення методичної документації, навчальних планів, програм, що забезпечують процес нововведень.

Валеологічне виховання. В основу валеологічного виховання спортсменів бойового хортингу покладені інформаційні та практичні підходи до виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, формування здорового способу життя: ознайомлення дітей та молоді з різноманіттям традиційних і нетрадиційних засобів і методів збереження і зміцнення здоров'я, виховання потреби у здоровому способі життя.

Здоров'я людини – це проблема, яка далеко вийшла за межі медичної науки. За твердженням ряду вчених, збереження здоров'я цілком залежить від ставлення самої людини до цього дорогоцінного дару природи, від її способу життя, поведінки. Ніхто і ніщо не зможе допомогти зберегти здоров'я, примножити його або, навпаки, втратити, як це роблять самі люди. Ми з подивом спостерігаємо приклади девіантної поведінки дітей, здавалося б, з найбільш благополучних сімей. Наркоманія, алкоголізм, проституція процвітають у благополучних за економічними показниками суспільствах.

Рішення даних проблем є перш за все в усвідомленні людиною своєї влади над здоров'ям, яке, як справедливо стверджують фахівці бойового хортингу, не купиш в аптеці. Необхідно з дитинства вчити спортсмена бойового хортингу уважно, з усією обережністю, як повну дорогоцінну

чашу, нести і без потреби не розхлюпувати той потенціал, який заклала природа в здоров'я кожної людини.

І немає особливої потреби доводити величезне значення регулярних занять бойовим хортингом, фізичними вправами для зміцнення людини. Саме бойовий хортинг, як засіб фізичної культури, дозволяє уявити людину як біосоціальну єдність і разом з тим пропонує широкий спектр форм, засобів і методів управління індивідуальним станом особистості. Таким чином, можна стверджувати, що за силою валеологічного потенціалу і здатності впливу на збереження і примноження здоров'я спортсмена бойового хортингу даний феномен є по суті одним з найзначніших і ефективних, оскільки будьяка з цінностей бойового хортингу в тій чи іншій мірі працює на здоров'я людини.

У зв'язку з цим зростає роль валеологічного виховання спортсменів бойового хортингу, ключовою проблемою якого стає процес формування фізичної культури особистості.

Програма валеологічного виховання спортсменів бойового хортингу крім інших розділів методики бойового хортингу містить наступні пріоритетні напрями: виховання фізичної культури спортсмена бойового хортингу; виховання потреби і навичок здорового способу життя; практичне освоєння оздоровчих систем.

Спортивне виховання спортсменів бойового хортингу. У змісті спортивного виховання спортсменів бойового хортингу, розглянутого процесу виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, пріоритет віддається освоєнню цінностей фізичної культури, в першу чергу в зв'язку з пізнанням їх історичного і гуманістичного потенціалу.

Одним із шляхів реалізації гуманітарної освіти, що пропонує пріоритет загальнолюдських моральних і духовних цінностей, є використання всього змісту ідей національного професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу. Фізичне і духовне вдосконалення особистості, повнокровне і активне людське життя, здоров'я, здоровий спосіб життя, дух суперництва, поваги і співпереживання – ось ті людські цінності, які закладені в основі фізичної і спортивної культур бойового хортингу.

Вид спорту бойовий хортинг має ту інтегруючу силу, яка дозволяє збагатити процеси фізичного виховання і спортивної

підготовки філософією, об'єднує, як вказується в Декларації Національної федерації бойового хортингу України, у збалансоване одне ціле усі гідності тіла, волі та розуму. Національний професійно-прикладний вид спорту України бойовий хортинг – соціально-культурне явище, що базується на принципах демократизму, гуманізму, лібералізму, на загальнолюдських морально-етичних цінностях. Він інтегрує в собі процеси освіти, виховання і культури, створюючи тим самим передумови для формування хортинської культури, заснованої на гуманітарних і гуманістичних цінностях фізичної культури і спорту.

Культура бойового хортингу з її потужним гуманізуючим змістом здатна подолати вже сформовану практику утилітарного ставлення до фізичної культури, наповнити процеси фізичного виховання і спортивної підготовки культурним і духовним змістом на основі ідеалів, втілених у Декларації бойового хортингу.

Культура бойового хортингу – це специфічна філософія життя, що включає в себе духовний зміст спорту. Вона несе в собі історичний, світоглядний, аксіологічний потенціали. У зв'язку з цим зростає роль хортинської освіти, зміст якої визначається освоєнням цінностей хортинської культури.

У програму хортинської освіти дітей та молоді закладені три основних напрями: пізнавальний, мотиваційний, практичний.

I напрям: формування знань про національний вид спорту бойовий хортинг, історію хортинського руху, про гуманістичні ідеали і цінності бойового хортингу;

II напрям: формування інтересу до спорту, потреби у спортивних заняттях, прагнення до досягнення спортивного результату;

III напрям: формування вмінь і навичок для практичного освоєння принципів і цінностей бойового хортингу шляхом активної участі дітей та молоді в традиційних і нетрадиційних моделях фізкультурно-спортивної діяльності (спортивних змаганнях, форумах, іграх та фестивалях бойового хортингу, культурно-спортивних заходах).

Трансляція хортинської культури через систему освіти служить інтеграції спорту, освіти, здорового способу життя і зближенню людей в дусі оздоровчого руху бойового хортингу.

Підготовка фахівця з викладання методики освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу забезпечується за

допомогою трьох основних компонентів: мотиваційно-морального (стимулюючого діяльність майбутнього фахівця), пізнавального (забезпечує всю повноту оволодіння змістом освіти), рухового (що відображає специфіку професії і забезпечує механізм пізнання). Всі компоненти спрямовані на оволодіння цінностями професійної фізкультурної освіти у сфері бойового хортингу і досягнення її мети – формування культури особистості фахівця з бойового хортингу.

Відповідно до зазначених положень на першому рівні виділяються загальнокультурні цінності, що мають загальнолюдське значення та відображають взаємодію освіти і культури в руслі нового педагогічного мислення (табл. 1).

Таблиця 1

Загальнокультурний рівень функціонування цінностей у навчально-тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу учнівського та студентського віку

Назва групи цінностей	Склад цінностей	Призначення цінностей
Загальнолюдські	Добро, краса, істина	Суспільство
Цінності філософії, педагогіки та психології бойового хортингу; цінності системи освіти України	Моральність, гуманізм, духовність, соборність, фундаментальність, всебічність, цілісність пізнання	

Вибір даних цінностей не випадковий. Добро, краса та істина мають давні історичні корені, що склали основу античного світовідчуття і виражалися в понятті «калокагатія» – гармонійне поєднання в людині моральності, естетики та знання. *Καλοκαγαθία* (дав.-гр. *καλοκαγαθία*, від дав.-гр. *καλός* καὶ *ἀγαθός*) – поняття давньогрецької естетики. В даний час воно залишається актуальним, оскільки визначає людську поведінку, свідомість, є, по суті, центральною ланкою ціннісного комплексу і критерієм оцінки діяльності людини і суспільства.

Крім того, на загальнокультурному рівні доцільно враховувати цінності вітчизняної системи освіти – моральність, гуманізм, духовність, соборність, фундаментальність, всебічність і цілісність пізнання навколишньої дійсності, проголошені українськими педагогами, науковцями, мислителями Національної федерації

бойового хортингу України. Головною цінністю на цьому рівні є суспільство, яке потребує висококваліфікованих фахівців, здатних задовольнити його різноманітні потреби у сфері бойового хортингу та фізичної культури, забезпечити необхідний біопотенціал населення для активної всебічної життєдіяльності. У той же час суспільство зберігає і відтворює цінності бойового хортингу.

На наступному рівні виділяються специфічні цінності (табл. 2).

Таблиця 2

Специфічний рівень функціонування цінностей у навчально-тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу учнівського та студентського віку

Назва групи цінностей	Склад цінностей	Призначення цінностей
Цінності системи бойового хортингу та фізичної культури	Інтелектуальні, рухові, технологічні, мобілізаційні, інтенційні, комунікативні	Тренери з бойового хортингу, спеціалісти у сфері фізичної культури і спорту
Цінності професійної (спеціальної) підготовки	Основи професійно-педагогічної майстерності	

Їх особливості обумовлені тим, що підготовка кадрів, з одного боку, належить до системи освіти, а з іншого – до системи фізичної культури. Тому в підготовці фахівців з бойового хортингу функціонують цінності фізичної культури. Поряд з ними актуальними є компоненти особистості, які створюють передумови формування найважливішої цінності фахівця – його професійної педагогічної майстерності. Основа даного комплексу специфічних цінностей бойового хортингу – фахівці в галузі фізичної культури. Цінності конкретизуються не тільки на специфічному, але і на особистісному рівні (табл. 3).

Тут же визначаються цінності, безпосередньо пов'язані з конкретною людиною. Їх досягнення забезпечується мотиваційною, руховою та інформаційно-пізнавальною сферами діяльності спортсменів бойового хортингу. У результаті розвитку мотиваційної сфери здійснюється досягнення таких цінностей, як моральність особистості, її доцільна діяльна активність. Розвиток пізнавального компонента направлений на формування освіченості, вміння досліджувати і вирішувати виниклі проблеми з науково обґрунтованої позиції.

Таблиця 3

Особистісний рівень функціонування цінностей у навчально-тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу учнівського та студентського віку

Назва групи цінностей	Склад цінностей	Призначення цінностей
Цінності мотиваційно-моральної сфери особистості	Моральність, доцільна діяльнісна активність	Особистість
Цінності пізнавальної сфери особистості	Освіченість, уміння досліджувати об'єкти і явища	Особистість
Цінності рухової сфери особистості	Всебічність, універсальність здібностей, здібність до самостійної творчої діяльності	Особистість

Рухова сфера орієнтована на всебічність, універсальність особистості спортсмена бойового хортингу, його здатність до самостійної творчої діяльності. Особливо слід підкреслити таку цінність, як духовність особистості, що має неутілітарний, ідеальний характер. Саме завдяки цій цінності розвивається людське в людині. У центрі цінностей на даному рівні знаходиться сама людська особистість. Культура спортсмена бойового хортингу формується за умови освіти її цілісності, тобто об'єднання, гармонійного співвідношення в людині біологічного і духовного начала, а також інтеграції мотиваційної, пізнавальної та рухової сфер.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. У результаті даного наукового дослідження можна зробити висновки, що практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні в педагогічну практику методики виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, формування у школярів і студентів інтересу до занять бойовим хортингом у закладі загальної середньої та вищої освіти, яка включає різні форми і методи виховної роботи, методичні рекомендації щодо виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, формування у школярів та студентів інтересу до занять бойовим хортингом.

Отримані результати стануть у нагоді

класним керівникам, учителям фізичної культури та захисту України, керівникам спортивних гуртків і секцій з бойового хортингу, студентам закладів вищої освіти, викладачам закладів вищої освіти з фізичного виховання і спорту під час викладання теорії і методики бойового хортингу, фізичного виховання, спецкурсів учителів у системі післядипломної педагогічної освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані на курсах підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури та керівників спортивних секцій у системі післядипломної педагогічної освіти, а також під час підготовки навчальних програм, методичних посібників і рекомендацій.

Подальша робота над розробкою засобів виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти, підвищення рівня загальнофізичної підготовки, вихованням основ здоров'я школярів і студентів, формуванням здорового способу життя молоді на заняттях бойовим хортингом у процесі занять у констатувальному, формувальному та контрольному експериментах буде конкретизована в результатах дослідження й опублікована у фахових виданнях.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бойовий хортинг – система національно-патріотичного виховання дітей та молоді / О. Бухтіяров, Е. Єрьоменко, О. Бутко, В. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. 2018. Вип. 9. С. 61–70.
2. Бойовий хортинг у програмі навчання і професійно-прикладної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти України / В. Біла, Е. Єрьоменко, В. Гришук, О. Бухтіяров // Теорія і методика хортингу. 2019. Вип. 11. С. 6–19.
3. Бойовий хортинг у системі підготовки співробітників правоохоронних органів до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. Р. Біла, В. В. Бондарчук, С. П. Бобік // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. Київ, 2020. С. 513–527.
4. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення

операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 59–73.

5. Діхтяренко З. Бойовий хортинг та значення патріотичних цінностей у процесі виховання спортсменів молодшого шкільного віку / З. Діхтяренко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. 2017. Вип. 8. С. 6–18.

6. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

7. Єрьоменко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. 2017. Вип. 8. С. 19–33.

8. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

9. Єрьоменко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 10 (118) 19. С. 49–56.

10. Єрьоменко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. 2017. Вип. 8. С. 56–79.

11. Єрьоменко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.

12. Єрьоменко Е. А. Кваліфікаційна система бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 155 с.

13. Єрьоменко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрьоменко //

Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфер., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

14. Єрьоменко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 122 с.

15. Єрьоменко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для позашкільних навчальних закладів : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. К : ПАЛИВОДА А. В., 2020. 521 с.

16. Єрьоменко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для учнів 1–11 класів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрьоменко. – К : Паливода А. В., 2020. 280 с.

17. Єрьоменко Е. А. (2020). Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, (3(123), 47-56. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).

18. Єрьоменко Е. Основоволожні принципи бойового хортингу / Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. 2018. Вип. 9. С. 22–31.

REFERENCES

1. Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Butok, O. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – systema natsionalno-patriotichnoho vykhovannia ditey ta molodi*. [Combat horting is a system of national-patriotic education of children and youth]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 61–70). Kyiv.

2. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2019). *Boyovyi khortyng u programi navchannia i profesiyno-prykladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy*. [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. Kyiv.

3. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Bondarchuk, V. V., Bobik, S. P. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi pidgotovky spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv do protyidii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting in the system of training law enforcement officers to combat the illegal movement of goods in the areas of the joint

forces operation]. Kyiv.

4. Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-prykladnoi pidgotovky pravookhorontsiv do vykonannya sluzhbovo-boyovykh zavdan z protydii kontrabandi u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl*. [Combat horting as a means of professional and applied training of law enforcement officers to perform combat missions to combat smuggling in the areas of the Joint Forces Operation]. Irpin.

5. Dikhtiarenko, Z. M., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta znachennia patriotychykh tsinnostei u protsesi vykhovannia sportsmeniv molodshoho shkilnogo viku*. [Combat horting and the importance of patriotic values in the process of educating athletes of primary school age]. Kyiv.

6. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng – profesiyno-prykladnyi vyd sportu pravookhoronnykh organiv Ukrainy*. [Combat horting is a professionally applied sport of law enforcement agencies of Ukraine]. Kyiv.

7. Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib optymizatsii funktsionalnoi pidgotovky studentiv i kursantiv spetsializovanykh zakladiv vyschoi osvity ta spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv*. [Combat horting as a means of optimizing the functional training of students and cadets of specialized higher education institutions and law enforcement officers]. Kyiv.

8. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-psykholohichnoi pidgotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv Ukrainy*. [Combat horting as a means of professional and psychological training of law enforcement officers of Ukraine]. Kyiv.

9. Yeromenko, E. A. (2019). *Vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortyngom*. [Education of physical culture and basics of students' health in the process of combat horting]. Kyiv.

10. Yeromenko, E. A. (2017). *Vsesvitnie ukrainske zemliatstvo ta diaspora u sprianni rozvytku boyovogo khortyngu*. [World Ukrainian fellowship and diaspora in promoting the development of combat horting]. Kyiv.

11. Yeromenko, E. A. (2019). *Znachymist tsinnostei fizychnoi kultury ta osnov zdorovya dlya studentiv i kursantiv, yaki zaymayutsya boyovym khortyngom*. [Importance of values of physical culture and bases of health for students and cadets who are engaged in combat horting]. Kyiv.

12. Yeromenko, E. A. (2020). *Kvalifikatsiyna systema boyovoho khortynhu*. [Qualification system of combat horting]. Kyiv.

13. Yeromenko, E. A. (2020). *Kompleksne vykorystannia potentsialu boyovoho khortynhu dlia zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy v umovakh zovnishnioyi agresii*. [Comprehensive use of the potential of combat horting to ensure the national security of Ukraine in the face of external

aggression]. Irpin –Khmelnitskyi.

14. Yeromenko, E. A. (2020). *Kontseptsia rozvytku boyovoho khortynhu v systemi osvity Ukrainy*. [The concept of combat horting development in the education system of Ukraine]. Kyiv.

15. Yeromenko, E. A. (2020). *Navchalna prohrama z boyovoho khortynhu dlya pozashkilnykh navchalnykh zakladiv*. [Curriculum on combat horting for out-of-school educational institutions]. Kyiv.

16. Yeromenko, E. A. (2020). *Navchalna prohrama z boyovoho khortynhu dlya uchniv 1–11 klasiv zakladiv zagalnoi serednoyi osvity*. [Combat horting curriculum for students of grades 1–11 of general secondary education institutions]. Kyiv.

17. Yeromenko, E. (2020). *Naukove obhrintuvannia psykholoho-pedahohichnykh umov vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortyngom*. [Scientific substantiation of the psychological and pedagogical conditions of education of physical culture and fundamentals of students' health in the process of combat horting]. Kyiv.

18. Yeromenko, E. A. (2018). *Osnovopolozhni pryntsypy boyovogo khortyngu*. [Basic principles of combat horting]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович –

кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету державної фіскальної служби України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України.

Наукові інтереси: педагогіка, професійна підготовка, фізичне виховання, спорт, психологія, філософія, військові науки.

ВЄХТЄВ Валерій Валерійович – президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу України, майстер спорту України з хортингу.

Наукові інтереси: педагогіка, фізичне виховання, військові науки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

YEROMENKO Eduard Anatoliyovich –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor University of the State Fiscal Service of Ukraine.

Circle of scientific interests: pedagogy, physical education, sports, psychology, philosophy, military sciences.

VEKHTEV Valeriy Valerievich – President of the Kirovohrad Regional Federation of Combat Horting of Ukraine, Master of Sports of Ukraine in horting.

Circle of scientific interests: pedagogy, physical education, military sciences.

Стаття надійшла до редакції 22.02.2021 р.

статті вивчено досвід реалізації магістерських програм у галузі медицини закладів вищої освіти Китаю. Визначено компетентнісний підхід, форми та спеціалізацію навчання в межах організації навчання та практики студентів магістерських програм у галузі медицини в КНР.

Ключові слова: магістр у галузі медицини, підготовка майбутніх лікарів, вища медична освіта в Китаї, особливості підготовки магістрів у галузі медицини.

DUDINA Oksana Valeriyivna. PECULIARITIES OF TRAINING MASTERS IN MEDICINE IN CHINESE UNIVERSITIES

The article investigates and theoretically summarizes the peculiarities of training doctors at the master's level at the universities of ROC. Higher education in China is characterized by numerous changes due to the accumulation and adaptation of advanced successful experience in training specialists in different countries of the world. In this context, the property of scientists and educators of ROC concerning the organization of professional training of masters in medicine is of particular interest for Ukraine. Scientists are constantly searching for solutions and improving higher medical education in ROC.

In the universities of the Republic of China, according to the field of study, the degree of master in medicine can be obtained as a professional degree and scientific degree. As a result, after completing the master's program in professional field, the master may work in positions such as senior physician, senior physician in health care, senior dentist, senior pharmaceutical, and the master in research field may work as the doctor-scientist, who carries out medical research as the main professional activity. The name of medical degrees is also different, for the professional field – clinical medicine, for the research field – preclinical medicine. Clinical medicine includes such areas of master's programs in medicine as health care, dentistry, pharmacological science; preclinical medicine includes clinical medicine, preventive medicine, dentistry, the science of human progress, the history of science and technology, biomedical engineering, social medicine and health management.

The article examines the experience of implementing master's programs in medicine at higher educational institutions in China. The competence-based approach, forms and specialization of training in the organization of training and practicing students due to master's programs in medicine in ROC were determined.

Keywords: master degree in medicine, training of future doctors, higher medical education in China, peculiarities of training masters in medicine.

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович, ВЕХТЕВ Валерій Валерійович. НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ОСВОЄННЯ ОЗДОРОВЧИХ ЦІННОСТЕЙ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ШКОЛЯРАМИ І СТУДЕНТАМИ

У даній науковій статті педагогічного спрямування визначено особливості науково-інноваційного підходу до змісту, формам і методам проведення заходів з виховання фізичної культури та освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу школярами і студентами, які займаються у спортивних секціях закладів освіти. Дослідження проводилося для аналізу методик підвищення загальнофізичної підготовки, виховання фізичної культури та основ здоров'я школярів і студентів, розкрито методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу з бойового хортингу у закладах вищої освіти та формування здорового способу життя студентської молоді.

Ключові слова: бойовий хортинг, науково-інноваційні підходи, програма підготовки, основи здоров'я, здоровий спосіб життя, школярі, студенти, науково-педагогічні засоби, фізична вправа, фізичні навантаження, національний вид спорту України.

YEROMENKO Eduard Anatoliyovich, VEKHEV Valeriy Valerievich. SCIENTIFIC-INNOVATIVE APPROACHES TO EDUCATION OF PHYSICAL CULTURE AND DEVELOPMENT OF HEALTH VALUES OF COMBAT HORTING BY SCHOOLCHILDREN AND STUDENTS

This scientific article of pedagogical direction identifies the features of scientific and innovative approach to the content, forms and methods of activities for the education of physical culture and development of health values of combat horting by schoolchildren and students engaged in sports sections of educational institutions. The study was conducted to analyze methods of improving general physical training, physical education and basics of health of schoolchildren and students, revealed guidelines for organizing the educational process of combat horting in higher education and the formation of a healthy lifestyle of student youth. The theoretical analysis of the program of employment, problems of formation of a healthy way of life of students and conditions of application of improving physical exercises of fighting horting is carried out. The implementation of the content of general physical training, physical education and development of health values of combat horting by schoolchildren and students is provided by adequate to the physical activity of schoolchildren and students methods of building training sessions in

sports sections of educational institutions. The presentation of the main material is based on the guiding state documents on physical education of schoolchildren and students in educational and extracurricular time.

As a result of this research we can conclude that the practical significance of the results is to introduce into pedagogical practice methods of physical education and development of health values of combat horting by schoolchildren and students involved in sports sections of educational institutions, forming interest in schoolchildren and students. combat horting in general secondary and higher education, which includes various forms and methods of educational work, guidelines for physical education and development of health values of combat horting by schoolchildren and students engaged in sports sections of educational institutions, the formation of interest in schoolchildren and students to engage in combat horting.

The obtained results will be useful for class teachers, teachers of physical culture and defense of Ukraine, leaders of sports clubs and sections of combat horting, students of higher education institutions, teachers of higher education institutions in physical education and sports while teaching the theory and methods of combat horting, physical education, special courses for teachers in the system of postgraduate pedagogical education. The research materials can be used in advanced training courses for physical education teachers and heads of sports sections in the system of postgraduate pedagogical education, as well as during the preparation of curricula, manuals and recommendations.

Keywords: combat horting, scientific and innovative approaches, physical culture, student youth, basics of health, healthy lifestyle, scientific and pedagogical means, physical exercise, physical activity, national sport of Ukraine.

КАПІТАН Тетяна Анатоліївна. КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті розглянуто комунікативну спрямованість освітнього процесу; комунікативний метод та його принципи; ініціативну комунікативну компетенцію учнів; комунікативний підхід під час вивчення іноземних мов; принцип комунікативної (мовленнєвої) спрямованості навчання; провідну технологію навчання іноземних мов; основні принципи сучасних методів; пошук нових форм та методів організації освітнього процесу.

Ключові слова: комунікативна спрямованість, комунікативний метод, комунікативний підхід, комунікативні компетенції, міжкультурна комунікація, комунікація, методи навчання.

KAPITAN Tetiana Anatoliivna. THE COMMUNICATIVE ORIENTATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE TEACHING OF FOREIGN LANGUAGES

Today there is an increase in the number of people willing to learn English, which is due to the desire to communicate fluently with foreigners, get an education abroad, read foreign literature, watch foreign channels, communicate online, find high-paying jobs in Ukraine and develop comprehensively. A well-developed personality has a better ability to learn something new, feels free and more confident in communicating with other people, as perfect command of English has recently become an integral skill of modern educated people.

It is known that language knowledge and relevant speaking skills form the language competence of students; regional, country and linguistic knowledge - socio-cultural and sociolinguistic competence; speaking skills - speaking competence of students. All the types of competences form students' foreign language communicative competence, the development of which is especially important in foreign language teaching. The speed and quality of the formation of communicative competence largely depend on the level of the formation of students' general educational competence.

Nowadays one of the dominant methods of foreign languages teaching is communicative. The main purpose of the communicative method is to teach students to communicate with interlocutors. This method harmoniously combines many methods and ways of teaching foreign languages, so it is the basis for the evolution of various educational methods.

In the process of learning by this method, students develop communicative competence - the ability to use the language depending on the specific situation. They develop the skill of communication during the communication. According to this aspect, all the exercises and tasks must be communicatively justified by the lack of information, choice and reaction.

Communicatively oriented learning task encourages students to work, because it evokes a sense of achievement, confidence, creates a joyful and pleasant atmosphere of learning, promotes a sense of responsibility, expands interests, ensures the use of information from other school subjects.

The experience has shown that language material is easier to learn in this way than learning isolated words and grammar rules. The communicative approach is aimed at organizing the learning process, adequate to real communication, because it involves modeling the basic patterns of communication.

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Серія:

Педагогічні науки

Випуск 192

**Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 15526-4098Р від 19.06.2009 р.
Наукові записки. Серія: Педагогічні науки**

**СВІДОЦТВО ПРО ВНЕСЕННЯ СУБ'ЄКТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ
ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИДАВЦІВ,
ВИГОТІВНИКІВ І РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ
Серія ДК № 1537 від 22.10.2003 р.**

Підписано до друку 25.02.2021 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Друк різнограф.
Ум. др. арк. 29,26. Тираж 200. Замовлення № 9294.

Друк з оригінал-макету замовника

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
*Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
25006, Кропивницький, вул. Шевченка, 1.
Тел.: (0522) 28 59 84
Факс.: (0522) 24 85 44
E-mail: mails@kspu.kr.ua*